

סדר נשים גולני תשפ"ו

יוצאות לדרך?

חג שמחה!

מרכז קהילתי גולן
המקום בו הכל מתחבר

החברה למתנ"סים
شركة المراكز الجماهيرية
סניף ניקולו: תלמידי אנוש, גמור, מחנך

עיינות
יחדות ישראליות בגולן

האגף
לרעיונות
יוזמות
באגף חינוכי
למשפחה

מניינים? מניינות? כאן נועה מ-עיינות.
מחלקת עיינות, מרכז קהילתי גולן, פועלת לאורך השנה בכל מוקדי היישובים והאשכולות ליצירת וחגיגת זהות יהודית ליברלית משותפת בגולן. החופש להתחבר למקורות ולחוכמה היהודית, כל אחד ואחת דרך קריאת דרכו הפנימית, הוא החופש למענו יש לעבוד ולחזור בהתמדה.

הסדר לפניכן, הוא בדיוק הפעולה הנצרכת לצאת לדרך בירור הזהות הפרטית, מתוך חיי היומיום והשגרה המכניסים לשבלונת ההרגל. תודה ענקית לקרן אלון ורוחמה מטלון היקרות ולכל שגרירות הסדר, שהקריאה שלהן לצאת מתוך עצמן, נותנת לכולנו את ההזדמנות להתחבר ברמה עמוקה יותר, אחת לשנייה ולתרבות היהודית המשותפת.

היציאה לדרך השנה קיבלה נפח נוסף בהדהודי רעמי המלחמה. גם כשעם ישראל יצא ממצריים, רעמי מרכבות פרעה הדוהרים, גרמו לבני ישראל לקפוץ קפיצת אמונה אל תוך ים הלא נודע, קפיצה שלא בטוח היו קופצים לולא האויב הדוהר לפתחם. יהי רצון שנדע לקפוץ את קפיצת ההתעוררות שלנו, ההתפתחות הרוחנית והאישית, ללא רעמי מלחמה, כל אחת בשעתה, בבשלותה. אבל אם כבר המלחמה סוערת בנו, שנדע להתעורר בתוך עמנו, לייחד את ייחודיות הזולת, להתאחד בנקודות החיבור המשותפות, כהרף עין. וכך לשאת תפילה, יום יום, שעה שעה:

תפילת הדרך לנשמה

נועה סופר

יהי רצון מלפני נשמותי
שאפקח עיני לשלום,
שאזקף הקשבותי לשלום,
שאפתח לבי, לחיים, שמחה ולשלום,
ותשיבני בשלום,
ותצילני מכף כל ספק, וכעס ופחדים וחרדות רעות בדרך,
ומכל מיני דברי טפלות וסרק ורעשים המתרגשים לבוא לעולם,
ותתנני לחן ולחסד ולרחמים ולאהבה גדולה,
בעיני פנימיותי ובעיני אוהבי ורעי,
כי נשמה גדולה וכוללת את, שומעת תפילתי ותתנוני.
ברוכה את נשמת ה', שומעת תפילה.

קומי צאי אחותי כלה

מילים: חיים נחמן ביאליק
לחן: עממי

יוצא לאור

מילים ולחן: אהוד בנאי

השביל הזה מתחיל כאן
בין סניף בנק למעין
לא סלול, לא תמיד מסומן
השביל הזה מתחיל כאן.

חוצה את העיר
עולה על ההר
ממשיך על הים
ממשיך גם מחר
חותך באויר, בין הבתים
יוצא אל האור, אל חיים חדשים.

לך עליו, עלה עליו עכשיו
לך עליו, עלה עליו עכשיו
מלאכי ציפורים מעליך
מלווים את צעדיך
מרחוק נדלק אור
אל תסטה כדי שתוכל לחזור.

השיר הזה מתחיל כאן
כחול על הדף הלבן
לא גמור, לא תמיד מכוון
השיר הזה מתחיל כאן.

חוצה את העיר
עולה על ההר
ממשיך על הים
ממשיך גם מחר
חותך באויר, בין אנשים
יוצא אל האור, אל חיים חדשים.

קומי צאי, אחותי כלה,
קומי צאי, קומי צאי -
בשורת אביב לך הבאתי:
מאחורי גדר גני
נראה ציץ, נראה ציץ,
נשמע קול הדרור על-ביתי.

מן הבקר שומרים ספך
זהרי גיל, זהרי גיל,
נושקים מזוזות פתחך;
צאי אליהם, תמה, ברה,
ושטפון וחדשון,
והקרינו את-עיניך.

עבר חסד-אל בארץ
על כנף-אור, על כנף-אור -
ובפלגים נפלה רנה:
לבלבו בגן העצים,
אביב בא! אביב בא!
הדבדבניה הלבניה.

גם-בלב שב ויחי
פרח דודי, נתן ריחו -
צאי ברכיהו באביבך;
אף אני, אף אני
את-אביבי בך אשכינה
ואברך ואניבך.

קומי צאי, אחותי כלה...
בשורת אביב לך הבאתי:
מאחורי גדר גני
נראה ציץ, נראה ציץ,
נשמע קול הדרור על-ביתי.

הקדמה:

יוצאות לדרך.

מה נשתנה הזמן הזה? האם השתנה? האם חצינו את נקודת הזמן המסמנת - חלפה תקופה? באיזה שלב של הדרך אנחנו נמצאות? האם חוזרות לשגרה המוכרת? או שיוצאות לדרך חדשה? האם מסוגלות לזהות דרך? סדר, כשמו, הוא תהליך מסודר. ואנחנו זקוקות בתקופה הזו לסדר. חזרתיות, היא תהליך מייצב. ואנחנו זקוקות בתקופה הזו ליציבות. להיטב יחד, זו חוויה מחזקת, ואנחנו זקוקות בתקופה הזו לחיזוק. זקוקות למקד את הדעת בדרך שחשוב ללכת בה. לדעת שאנחנו כבר בדרך גם אם היא משתנה.

והנה, אנחנו שוב, אישה עם רעותה, נאספות יחד בזמן המיוחד הזה בשנה לחגוג את סדר הנשים הגולני, ה-11 במספר, לתת ולקבל מעצמנו ולעצמנו תשומת לב חמה.

והנה אנחנו שוב משמיעות את קולן המשמעותי של נשות מצרים: יוכבד, מרים, בת פרעה, שפרה, פועה, ציפורה והמיילדות, ומשמיעות את קולנו אנו, בנות העת הזו.

אנחנו שוב משמיעות את קולנו, בכתיבה ויצירה להגדה, בעריכה, בהנחייה, בהשתתפות ובשירה.

הסדר המיוחד הזה יוצא לאור תחת ידה המופלאה של עיינות - יהדות ישראלית במרכז קהילתי גולן.

הסדר מוקדש לתפילה לשלום כוחות הביטחון, לרפואה שלמה לכל הפצועים והחולים, לזכרם של ההרוגים והנרצחים והנרצחות, לשלום יישובינו וגבולותינו, ולשמירה, ברכה והגנה על כולנו.

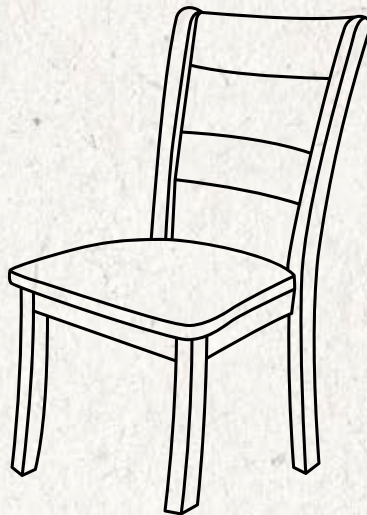
הגיע זמן קריאת ההגדה.

הזאקעריות

אני מדליקה נרות אלו ומברכת -
על הפצת האור לכל אחת ואחת מאיתנו פנימה
על פתיחת הלבבות לקיום מפגש משמעותי
על הסרת המחיצות המגבילות
ועל יציאתנו לדרך החרות בכל שנה, בכל יום, ובערב הזה!

הצבת כסא חים

עבור אותן נשים שנמנעה השתתפותן הערב, שלא ברצונן.

צבורך - שנתנה השתתפותי.
אנה הבאה - כואני בעת חורוני!

כוס ראשונה: יוצאת לדרך

"יש דרך קצרה וארוכה, ויש דרך ארוכה וקצרה" תלמוד בבלי, מסכת ערובין, נ"ג ב'
לפני כחצי שנה הותרתי מאחוריי את חיי המוכרים במרכז, את עבודתי כיועצת חינוכית, התרחקתי (פיזית) ממשפחתי ומחברותיי ועברתי לגולן. יצאתי לדרך חדשה, לא מוכרת ולא ידועה.
דרך המתגלה בפניי והופכת את אט לממשית, טובה ומחזקת.
כוס זו אני מרימה לכבוד היוצאות לדרך, לאלו שמרגישות שמהו צריך להשתנות, שלא תמיד יודעות לתמלל או להבין מה בדיוק.
כוס זו אני מרימה לכבוד הנשים שחיזקו אותי לפני ותוך כדי היציאה לדרך: נשות המשפחה, החברות, והקהילות הנהדרות שהצטרפתי אליהן, שמהוות לי עוגן ותמיכה.
אני מרימה כוס זו לכבוד אלו שרוצות לצאת לדרך ועוד לא יודעות לאן ואיך, שחוששות ללכת לאיבוד. לנשים שבונות ומחזקות בתוכן את הביטחון והאמונה שהן יכולות לסמוך על עצמן וש- "דברים לא מתפרקים כשאת משחררת אחיזה, הם נופלים למקום" מיקה בן שאול.

אמיץ!

רעות שפר, כנף. מאמנת הוליסטית, יועצת זוגית,
מדריכת ריקודים לטיניים

חלון אפשרויות. צבעי שמן, עדנה טמיר

כוס מרים

מרים הנביאה היא אחת הדמויות המרגשות בסיפור יציאת מצרים. מרים נותרת מאחורי הקלעים במשך רוב הזמן, חבויה מאחורי קני הסוף. אולם, כדרכה, היא משכילה להופיע ברגע הנכון, ותמיד בהקשר של מים: בצעירותה משגיחה מרים על תיבת משה ביאור ומשכנעת את בת פרעה לקחת את אמה יוכבד כמיינקה. בשעת קריעת ים סוף סוחפת מרים את נשות ישראל לשיר ומחול והודיה לה. אך רק עם פטירתה של מרים, באמצע המסע במדבר, מתגלה לנו תרומתה העמוקה: "כל ארבעים שנות הנדודים במדבר עמד לבני ישראל באר המים בזכות מרים. מתה מרים -

בטלה הבאר, כמו שכתוב [במדבר כ, א-ב]: 'זתמת שם מרים... ולא היה מים לעדה' (על פי תלמוד בבלי, תענית ט.). בארה של מרים סיפק מים לבני ישראל לאורך מסעם הארוך במדבר הצחיח. המדרש מספר גם שמי בארה של מרים היו בעלי סגולות רפואיות. כליל הסדר אנו נזכרות במנהיגותה של מרים ומתפללות שבארה יוסיף ללוות אותנו במסענו גם השנה.

לורי לפקוביץ

חוקרת ספרות ומיגדר, ארה"ב

טקס מילוי כוס-מרים במים

מוזגות מים לכוס

זו כוס מרים הנביאה.
יהי רצון שנזכה לשותות ממימי באר מרים לרפואה ולגאולה.
יהי רצון שנלמד ממרים ומכל הנשים לצאת
בתפים ובמחולות אל מול הנסים של חיי היום-יום ולשיר לה'
בכל רגע.

מותך ההגדה "בין אי סדר לסדר", מיכאל קגן

ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה

ותיקח מרים

מילים ולחן: רוחמה בן יוסף

ותיקח

מרים הנביאה

את התוף, את התוף, בידה

ותצאנה אחריה כל הנשים

בתפים ובמחלת.

ותען להם מרים שידו, שידו לה'

כי גאה גאה

סוס ורכבו ורמה בים

ותיקח

מרים אשר בליבי

את התוף, את התוף, בידה

ואצא אחריה כל כולי

בתפים ובמחלת

ותען בי מרים, שירי, שירי לה'

כי גאה גאה

ותען בי מרים,

קולך קודע את הים

הכל נפתח

רק תביאי שיר חדש

ציאנה אפרת

באותו הרגע, הרמתי את הערך

העצמי שלי מהרצפה ויצאתי..

יצאתי אל עצמי

הייתי בשלה כבר לחזור פנימה

לזו שהיתה חזקה, מובילה, מצטיינת

לזו שאבדה לי בדרך.

זה היה מסע,

יציאת מצרים של ממש,

יציאה מעבדות לחירות,

לנשימה, לאהבה עצמית.

הכל נפתח, ורצתי, רצתי אל החיים שלי.

"ותיקח מרים הנביאה את התוף

בידה, ותצאן כל הנשים אחריה

בתופים ובמחולות"

פגשתי אותן, מחוללות מסביבי

אמותיי וסבתותיי - כל השבט הנשי

שתיתי ממי הבאר, ממעיין החיים

והתמלאתי.

נזכרתי, חזרתי והצטרפתי למעגל

המהדהד,

הלאה, הלאה

רוית גלוגאו

היו ימים שִׁיִּצְאָתִי מִן הַיַּדּוּעַ,
בְּלִי יַעַד, בְּלִי הַבְּטָחָה.
רַק קָרִיָּאָה דָּקָה
שֶׁלֹּא נִתְּנָה לִי לְהִשְׁאֵר.
לֹא יָדַעְתִּי לָאֵן הַדֶּרֶךְ נִמְשָׁכֶת,
יָדַעְתִּי רַק
הֵיכֵן הַלֵּב חָדַל לִנְשָׁם.
וּבְמִקּוֹם שָׁבוּ נִגְמְרוּ הַמְּלִיִּים
הַתְּחִילָה תִּפְּלָה אַחֲרַי
שְׁקָטָה,
נִסְתַּרְתִּי,
הוֹלַכְתִּי אִתִּי.

קוֹל פְּנִימִי לָחַשׁ לִי
שְׁחָרוּת נוֹלֶדֶת מִתְּנוּעָה,
לֹא מִיָּדִיעָה.
מִצַּעַד,
מִנְשִׁימָה,
מִהֶסְפָּמָה.

וּכְשֶׁאֲנִי הוֹלֶכֶת בְּלִי לְדַעַת,
הַדְּבָרִים מִסְתַּדְרִים לְפָנַי מְעַצְמָם
כְּאִלוּ מִיִּשְׁהוּ כְּכָר עֶבֶר שָׁם קִדְּמוּ.

רונית טל גרינברג

לא תמיד אני זו היוצאת אל הדרך
יש פעמים שהדרך יוצאת אלי
נגלית בפניי בפנים שונות
מפתיעה אותי בדרכים משונות.
יש והיא פשוטה מולי
ויש והיא עטורה סימנים
יש והיא דרך המלך
ויש שהיא נתיב מתגלגל

ואני מזכירה לעצמי
להתרגש, להתחדש, להתממש
לצאת לקראתה
ולהכניסה אלי
רוחמה מטלון

"וְתִירָאן הַמְיָלֶדֶת אֶת הָאֱלֹקִים וְלֹא עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵינוּ
מִלֶּךְ מִצְרַיִם וְתַחֲיֶינָא אֶת הַיְלָדִים"
(שמות א, יז).

"וְתִירָאן הַמְיָלֶדֶת אֶת הָאֱלֹקִים"
(שמות א, יז)

ותיראנה את אלוהים
נשקפה להם דמותו של אלוהים
מבין אצבעותיו הקטנטנות של הרך
הנולד
מבין פיו המפנה
מבין שער ראשו הרך והמשיי.
לראות תינוק חדש
לראות אלוהים.

בעולם כל כך גברי
כשנמצאים
בתחתיות מצרים
כבר אין אפילו יוסף
שהיה יפה כמו בת
חיובות להתייצב
מיילדות
שיביאו ספור חדש לעולם
ספור נשי על גאולה,
על חיים, ועל אלוהים.
נעמה אלדר (תשס"ז)

לראות אלוהים
לדעת מה נכון,
לילד את האמת בשעת משבר
לילד את הצדק על האבנים
להביא חיים
באומץ, באמונה, בתקווה.
לראות תינוק חדש
לאחוז בו ביד
רגע אלוהי קסום
לראות
לדעת
להאמין.

הָא לְחָמָא עֲנִיא
 דִּי אָכְלוּ אֲבָהֵתָנָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם.
 כָּל דְּכַפִּין יִיתִי וְיִיכּוּל. כָּל דְּצָרִיךְ יִיתִי וְיִפְסַח.
 הַשְׁתָּא הָכָא לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל.
 הַשְׁתָּא עֲבָדִי, לְשָׁנָה הַבְּאָה בְּנִי חוּרִין.
 בְּבַהִילוֹ יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם, הָא לְחָמָא עֲנִיא ... בְּנִי חוּרִין.

”וְזָכַח תֹּאכְלוּ אֶת־
 מִתְּנֵיכֶם חֲגָרִים
 גַּעְלֵיכֶם בְּרוּגְלֵיכֶם
 וּמִקְלָכֶם בְּיַדְכֶם
 וְאַכַלְתֶּם אֹתוֹ בְּחִפְזוֹן
 פֶּסַח הוּא לֵה”
 (שְׁמוֹת יב, יא)

כוס לניה: יוצאות לדרך ולפניה

איך יוצאות לדרך כשהדרך הקשה והארוכה עדיין נמשכת?
כשההיעדרות של בן הזוג כי סבב חמישי (!) עדיין נוכחת? כשמשפחתנו
ממשיכה לפעום, ואף מתרחבת תוך כדי?
איך יוצאות לדרך כשעדיין נדרשות להתמודד לבד עם הילדים, כשעדיין
מקוננים בנו הפחד והדאגה על מה הוא עובר? ואיך יחזור? ואיך נחזור
ליחד? אחרי שעוברים כל כך הרבה לחד?

נרים את כוס המשפחה לכבוד העוגנים שמחזקים ותומכים - פיזית
ונפשית. לכבוד התמיכה של המשפחה, של החברות, הקהילה.
נרים כוס זו ונאחל ונבקש, שלמרות שהזמן עבר - שעדיין יראו אותנו,
יעזרו, יירתמו, ושניטעו בכוחות וברצון לתרומה גדולה.
נרים את כוס המשפחה לחיזוק כוח האחדות והמשימה המשותפת
של עם ישראל וארץ ישראל ומכוח זה נמשיך יחד באנרגיות טובות,
מאחדות ומחזקות.

אמיץ!

נועים לוי, עובדת סוציאלית, קצרין, אמא לשתי בנות, שאחת מהן נולדה
בעיצומה של המלחמה והמילואים.

מה נשתנה הלילה הזה
מכל הלילות

מה ישנה
הילה הנה אכל הילול?

יוצאת לדרך כל יום מחדש
מסמנת מטרה
בוחרת מסלול
ויוצאת

לעתים צועדת נמרצות בראש מורם
לעתים מגששת דרכי באפלה
פה ושם טועה בדרך
משנה כוון

יש וצועדת לבדי
יש וצועדים לצדי או אתי
לפעמים מובילה
לפעמים נגררת
תמיד בדרך

כל עוד אני כאן
תמיד אהיה בדרך
קשאגיע

אסים את דרכי
כאן על פני האדמה

דנית דרימר

עבדים היינו לפרעה
במצרים, ויציאנו ה' אלהינו
ביד חזקה ובזרע נטויה.

יוצאת מצרים

לא ביד חזקה
ולא בזרע נטויה
ולא במוֹרָא גדול
ולא באותות
ולא במוֹפְתִים
אֶלָּא בְּהִסּוּס,
בְּצַעֲדִים קְטַנִּים,
בְּהוֹלֵת חֶשֶׁךְ
בְּרֶךְ
וּבְדַבְּקוֹת
וּבְכַוְנָה
וּבְדִיּוֹק
וּבְאַהֲבָה
נוֹשָׂאֵת סִימָנִים קְטַנִּים
כְּמוֹ קִמְטֵי הַזָּמֶן הָעוֹבֵר
וְחִלּוּפֵי עוֹנוֹת,
גּוֹפֵי הַמְּשִׁתְּנָה,
פְּנִינֵי גַעְגּוּעֵי.

יוצאת מצרים.

חגית אקרמן, מתוך: "והיא
שעמדה הגדה של פסח עם
מדרש נשי חדש"

לא.
אני לא אצא סתם כך.
זו צריכה להיות יציאה מפוארת,
ייחודית.
צריכה לחשוב.
עומדת מול הדלת
מרימה ידיים בתנופה ו---
קופצת בשתי רגליים יחד
אל מעבר למפתן.
לא. זה ילדותי מידי.
חוזרת פנימה.
נעמדת על קצות האצבעות
ובתנועת ריקוד ענוגה,
חוצה את הסף, תוך חצי סיבוב.
מלאכותי מידי.
חוזרת פנימה.
עוצמת עיניים
ופוסעת פסיעה גדולה גדולה
מותחת רגל עד הסוף,
עד כאב, עד החוץ.
זה מתאמץ מידי.
שוב בפנים.
תוהה לרגע האם אני באמת רוצה
לצאת...
צוחקת לעצמי,
ובצעד פשוט, כמעט אגבי,
אני בחוץ.
זו אולי סתם יציאה
אבל היא שלי.

עדי קרוב

בְּכֹל יוֹר וְיוֹר
חַיֵּב אָדָם
לְרֹאוֹת אֶת עַצְמוֹ
בְּאֵלוֹ הוּא יֵצֵא
מִמִּצְרַיִם.

כל שנה אני אומרת
יציאת מצרים.
ההורים שלי ואני
עלינו לישראל כשהייתי בת חמש
הרבה אני לא זוכרת אבל
כל שנה אני יודעת בוודאות:
יציאתי ממצרים.
אני בארצי מולדתי.
אני בת חורין.
עליזה פוליצ'ק

יוזאבאל

אביבוי חלפו להן, ואני עדיין בדרך.
כמעט שבעים שנות דרך.
התחלתי אותה בעיירה קטנטנה כבכורת המשפחה, תלמידה טובה.
והנה המפגש איתו. שזימן לי צומת חדשה, של סטודנטית, של אישה
ושל אמא, וכשכבר הייתי על הסוס בדהרה קלה אל השקיעה, תפקיד
חדש בא - חלוצה, המעבר לגולן, לירוק, לרגבי האדמה המניבים את
פירותינו. עוד באותה הצומת פגשתי את תלמידיי, שצעדו עימי ולצידי
כשלושים שנים. ובמקביל נפתחה דרך חדשה מקבילה בה ליטפו ידיו
את החומר, והאומנות פרצה.
מבית הספר נפרדתי לטובת שנותיי כי רבו, והאומנות והתיירות מילאו
חיי, לצד נכדיי שצצו להם בחיבוק אימתני.
בשעה זו אין בליבי צורך בדרך חדשה. אני כאן ברמ"ח איברי. ידיו
מלאות בעשייה וליבי אוהב ומסופק.
אולי עכשיו אצליח, לעת ערב, לדהור אל השקיעה היפה, להתחמם
בקרני חמה נעימות של עוד ערב גולני אוהב.

תמי קבלו

אתה לי ארץ

מילים: יורם טהרלב

לחן: נורית הירש

אני פוסעת חרש בשביליך
אני נוגעת בעשבי הזמן,
אני לומדת את כל משעוליך
חונה ליד כל מעין.

אני הולכת במסע אליך
האדמה עיקשת וצרובה,
אני לאט פורחת בין סלעיך
כמו איילה תועה בערבה.

אני יודעת עוד רבה הדרך
אבל אלך בה עד יכלה כוחי.
אתה לי ארץ אבודה לנצח
אך שורשיך כבר בתוך תוכי.

תן לי זמן, הושט לי יד,
עד נגלה ביחד את הארץ.
אני יודעת עוד רבה הדרך,
אך שורשיך כבר בתוך תוכי.

אני מוצאת במסתרי החורש
פינות בן לא דרכה עוד אהבה
ובצילן אפול מוכת סחרחורת,
הזאת הארץ הטובה?

אני יודעת עד ימי יתמו
לא, לא אבואה עד עמקי ליבך,
אך מה יפה הדרך בה השארתי
את פסיעותי שלי על אדמתך.

אני יודעת עוד רבה הדרך...

מעשה ברבי אליעזר ורבי
יהושע ורבי אלעזר בן עזריה
ורבי עקיבא ורבי טרפון
שהיו מסובין בבני ברק.
ורק
היא שעמדה...
אודיה מלצר (תשע"א)

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע
ורבי אלעזר בן עזריה
ורבי עקיבא ורבי טרפון,
שהיו מסובין בבני ברק
והיו מספרים ביציאת מצרים
כל אותו הלילה,
עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם:
רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע
של שחרית.

כנגד ארבעה בנים
דברה תורה:
אחד חכם.
ואחד רשע.
ואחד תם.
ואחד שאינו יודע לשאול:

כנגד ארבע בנות דיברה התורה
אחת חכמה
אחת מאתגרת
אחת תמה
ואחת שאינה יודעת לשאול.

החכמה - חוקרת מהי חירות?
המאתגרת - בוחרת לבדוק את
השעבוד מול החירות האישית.
התמה - מחפשת את החירות.
וזו שאינה שואלת - "את פתחי לה".

אורית סרוקה (תשע"ז)

איפה הדרך?

הלכתי לאיבוד
ידעתי אותה בעבר
היא הייתה בהירה לי
הובילה אותי
לנוע לחוות להרגיש
לגדול לצמוח להוביל

הלכתי לאיבוד
מחפשת אותה מחפשת סימן
שיראה התחלה של שביל
שאדע שאני בכיוון
מחפשת בתוכי קצה חוט

הלכתי לאיבוד
מתכנסת
בוהה
נמנעת
מצמצמת
ממתינה
מאמינה

איפה הדרך?
מזמנת אותה
היא תבוא
תאיר לי פניה
ואז אצעד עליה בביטחה
ארגיש שייכת מוגנת רצויה אהובה
יודעת אותה בנשמתי

ענת כנען

ציון ציפּוּר בּפּוּר אַחֵר ציפּוּר

עומדת. מרגישה חופש. ציפור דרור. מביטה סביבי. הכול פתוח. בהישג יד.
הושיטי יד וגעי...

אתמול הייתי כלואה במסגרת חונקת, מחייבת, קשוחה. עבודה או עבודות.
והיום 1.1 יצאתי לפנסיה. עומדת. משתהה. מרגישה אושר. אבל ריק.
חיכיתי לרגע הזה בשנים האחרונות, הרגשתי שחוקה, לאה. חולה,

מתקשה לנשום, עבדתי על אדים.

ועכשיו הגיע הרגע לצאת לדרך. לדרך חדשה. לא מוכנה מראש. לא מתוכננת.
מבקשת להמתין. להרגיש את הרגע. לחוות אותו עוד ועוד. אולי
מהרגעים האלו יצמח משהו חדש.

מיוחד. אחר. ינבוט זרע. יגיח חלום ישן שלא מומש.

מהרהרת.. מעלעלת בזכרונות. מנסה להיזכר. מעלה אפשרויות.
בוחרת. פוסלת.

אחכה עוד קצת. אחווה את החופש. את הריק. יש בו משהו מרחיב את הלב.
הדיאלוג העצמי בועט. מנדנד. לא מרפה.
רוצה או צריכה לבחור.

עוד קצת. עוד רגע לבהות. לחלום. להרהר.

לא צריכה למהר. עוד יום. עוד שבוע. עוד חודש.
חלפה שנה..

והגיע הרגע של בחירה. יש החלטה.

לגשש. לשתף את הסביבה. להדהד את הרעיון. לקבל אישור או בקורת.
מה זה משנה. יש החלטה. התקבלה בפה אחד (שלי).

אני שלמה. לגמרי שלמה. מגשימה חלום ישן. יש את כל הזמן. יש גם
ממון. יש רצון עז.

ועכשיו יוצאת לדרך.

יוצאת אל הנודע אך גם אל הסמוי.

אני אופטימית.

בחרתי, החלטתי ואני יכולה

אין מערבולת אין היסוס. יש החלטה

יוצאת לדרך!

מתחילה קורס מורי דרך

נירה עקנין

זה מתחיל בצעד

מילים ולחן: עדי אברהמי

כשאתם אחד
יחיד ומיוחד
פוסע צעד קטן אל עבר
מה שכבר מזמן
הפך לא אפשרי למן ספור מקורי
פוסע צעד קטן
עושה את הבלתי יאמן
למרות כל הקולות
הוא לא ישקט
עד שיסלל דרכו
עד שיפלו כל החומות
בתעוזה גדולה
באמצע לב
ושתי עינים בורקות

וזה מתחיל בצעד....

יש אלף אנשים
ולכלם דעות
אלף מתלבטים
אם לחיות
או להיות סתם בנאדם
כלוא בין החומות
של הפחדים שלא שלו
של אנשים שלא העזו לנסות
תהיה האיש שלא פחד
שלא חשב יותר מדי
מה יאמרו ואם כדאי
הכונה תהיה לך כוון
האמונה תתן לך אמון בדרך

וזה מתחיל בצעד....

כשאתם אחד
יחיד ומיוחד
פוסע צעד קטן
אל עבר מה שכבר מזמן
הפך ספור ישן
חלום רחוק מכאן
פוסע צעד קטן
עושה את הבלתי יאמן

מכל האנשים
ובין אלפי דעות
פוסע צעד קטן
נושא עיניו אל הבאות
בתעוזה גדולה באמצע לב
ושתי עינים בורקות

וזה מתחיל בצעד
זה מתחיל בחלום
זה מתחיל באזור בבטן
שתמיד ממשיך לנשם
זה מתחיל ממני וממשיך אליך גם
זה מתחיל בדיוק בפחד
שנצחתי לא מזמן
זה מתחיל מדמיון
וממשיך למציאות
זה האמצע להפך את הקשיים
להודמנות
זה מתחיל בצעד וממשיך למסע
זה מתחיל מאדם אחד
ועובר לאנושות כלה

אל החופש
טיילתי לאורכו של שדה האור
אל הלא נודע
בשבילי התקווה.
חלפתי על פני גידולי צמחי הטבע:
עצי התאנה, הרימון והגפן
לא חיפשתי הגדרה, לא דיוק, ולא את הדבר הברור!

לא הרגשתי כלואה
נישמתי דיברה חרות,
חשתי תחושת חוויה מענגת של התקדמות
הליכתי זיכתי אותי בשחרור.

האופק התרחק והתרחק, והמראה היה
שובה לב.

החופש זעק: "אל תפחדו!"...

רק להיות מי שאני: "לחופש נולדה"

מלמעלה טיפות מים של קודש טפטפו
מעל ראשי.

וקרן אור ניווטה אותי בכל פינה סבוכה,
החוסים נפרמו.

מילה אהובה ליוותה אותי בלחש:
משה רבנו!

אני עימו מאז היה בתיבה כתינוק
ועד קבלתו את המנהיגות

עד היום מהלכת עם סיפור גדולתו:
והיגדתי לנכדי, גם על חולשתו.

והדרך נמשכה, עד שהגעתי לקיצה.
הבטתי לשמיים בהודיה מופלאה

כשמילה אחת על דל שפתי:

הודיה לך בורא עולם!

אמן להיות חופשיה!

הרהר

השער כאן.

הדרך כאן.

הכיוונים כאן.

אני כאן.

עוד אגיע.

שמחה שמש הים

עליזה קשת דגן

בְּכֹל יוֹר וְיוֹר חֵיב אָדָם לְרֵאוֹת אֶת עַצְמוֹ
בְּאֵלוֹ הוּא יֵצֵא מוֹמְצָרִים, שְׁנֵאָמַר: וְהִגִּדְתָּ
לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעֵבֹר זֶה עָשָׂה ה'
לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.

והגדת לבתך ביום ההוא לאמר:

הגידי לה: היי למדנית וסקרנית, היי מעורה ופעילה. כברוריה.

הגידי לה: תתאמצו! תשקיעו! תתמסרו! אל תוותרו! כאשה הגדולה משונם.

הגידי לה: תהיי בעלת דעה. אמרי את דעתך. עשי מעשה. כיהודית.

הגידי לה: אל תעמדי מנגד - הצילי נפש בעולם, ותצילי עולם ומלואו.

כבת פרעה.

הגידי לה: היי נאמנה לעמך, למשפחתך, לאימותיך. כרות.

הגידי לה: לכי בראש המחנה, נגני בתוף וצאי בריקוד. כמרים.

הגידי לה: שפטי בשער העיר. עשי דין. עשי צדק. כדבורה.

הגידי לה: אל תצייטי לגזרות רעות, הקשיבי לצו מצפונך. כפועה ושפחה.

הגידי לה: אל תתני לאיש לעשות בגופך וביופיך כחפצו. כושתית.

הגידי לה: התפללי, שאלו את שעל ליבך. כחנה.

הגידי לה: תכנני, חשבי רחוק. ראי את הנולד. עשי לך תחבולות. כאסתר.

הגידי לה: כבדי את אבותיך ואימותיך, נצרי את מורשתם. כאימך.

אם תרצי, הרי לך הגדה:

שרונה זילברשטיין (תשע"א)

וְהִיא שְׁעֵמֶדָה לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ.
שְׁלֵא אָחַד בְּלֶבֶד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,
אֲלֵא שְׁבִכָל יוֹר וְיוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִצִּילֵנוּ מִיָּדָם.

כוס אילנית יציאה לדרך קהילתית

אני מרימה כוס קהילתית למען מלאכת הטוויה הנשית של ידיים אחוזות. כבר שנתיים וחצי שאנחנו נופלות וקמות. בונות שגרה עדינה ושברירית, שקורסת לנו פעם אחר פעם, ואנחנו לא מוותרות. מתעקשות. מרגישות בחוש הפנימי שלנו שמה שיש לעשות זה רק להמשיך ולקום, להמשיך לטוות יחד של כל כך הרבה קימות. יד אוחזת יד ונוסכת בה את האומץ לצעוד קדימה, להשמיע קול, ליצור בעולם. הרשת הזו של ידיים אחוזות היא שמחזיקה אותי, אותנו, במקום המרוחק והפראי והיפהפה הזה. מאחלת לנו ימים של שקט ושלווה, בסיום תקופה של היסטוריה מתהווה, ושנשכיל לשמור על רשת הידיים האחוזות - הקהילות שלנו.

אמיץ!

מור נוי לוי, נטור, מלוות קהילות הישובים הדתיים, אגף קהילה

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לְעִז:

הֲיִתָּה יְהוּדָה לְקֹדֶשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מִמְּשֻׁלֹתָיו:

הָיִם רָאָה וַיִּגַּם הַיַּרְדֵּן יִסַּב לְאַחֲזֹר:

הַהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים גְּבְעוֹת כְּבָנֵי צֹאן:

(תהילים קי"ד)

זֶה לַפֶּת אוֹתִי בְּחֶזֶה
הַשָּׁאִיר אֶת עֵינַי פְּקוּחוֹת בְּלִילוֹת.
בְּבִקֵּר
הִתְמַתְחֵתִי וְנִעַרְתִּי טְפוֹת טַל אַחֲרוֹנוֹת
מְקַצוֹתֶיךָ הַעֲדִינִים כְּנִיר
שֶׁל הַכְּנָפִים הַפְּרָפְרִיּוֹת
וְהוּן נִמְתָּחוּ, מִתְחַמְמוֹת בְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ
מִמְתִּינוֹת לְהִרְפָּתָקָה.
לְהַשָּׁאִיר מְאַחֵר אֶת הַגֶּלֶם שֶׁכָּבַר הַשֵּׁל.
מְעַקְצוֹת
דוֹחֲקוֹת בִּי לְנוֹעַ, לְנִסּוֹת
לְהַרְגִישׁ, לְטַעַם
לְטַעוֹת
מור נוי לוי

קומי אורי
כי בא אורך
כי בא קולך
ושוב ביקש ממך
להשמיע אותך
בקולי קולות
עכשיו
לא מחר
לא עוד מעט
תמצאי דרך להשמע
כי יש מי שצריך
כי יש מי שזקוקה
לשפע שדוקא את
כן, רק את
מביאה

תמר גל-אור

מותר לי להגיע ישר
לארץ המובטחת.
מותר לי לדלג
על ארבעים שנה
ולהגיע.
לא לחוש את המסע
את הכאב
את הצמא.
לפתוח את עיני
מול מעין שופע
להרוות את צמאוני
ולדעת שיש בי
את הכוח
לצאת שוב אל הדרך.

גליה רונן

חופש. צבעי שמן, עדנה טמיר

ובאת אלייך פנימה
אל קודש הקודשים

אל המקום הנסתר
הנובע

ובעצם כל הדרכים
מובילות
אל
ים

אהבה
כל שריטה ומכה בדרך
כל ליטוף
מקרבים אותי אל הלב
אל המקור הפועם.
שובי
היי

מבט רחב יותר
אחדותי יותר
הסכמה לראות אדם אחר בכאבו
פעיומה של יחד

קרן אלון גולן

ברך

שיר המעלות, בשוב ה' את שיבת ציון היינו פְּחֻלְמִים.

אז ימלא שְׂחֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵינוּ רִנָּה,

אז יאמרו בגוים הגְדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי. הגְדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ,

הֵינּוּ שְׂמֵחִים. שׁוֹבָה ה' אֶת שְׁבִיתֵנוּ כְּאֶפְיָקִים בְּנֹגֵב.

הַדְרָעִים בְּדַמְעָה בְּרִנָּה יִקְצְרוּ. הַלֹּזֶף יִלֵּךְ וּבִכְה נִשְׂא מִשֶּׁהַ הַדְרָע,

בֵּא יבֵא בְרִנָּה, נִשְׂא אֶלְמֹתָיו:

(תהילים קכו, ברכת המזון)

שיר למעלות

תהילים קכ"א

אֲשָׁא עֵינַי אֶל הַהָרִים

מֵאֵין יבֵּא עֲזָרִי:

עֲזָרִי מֵעַם הַשָּׁמַיִם

עֲשֵׂה שְׂמֵחִים וְאֶרְצָא:

אֵל יִתֵּן לַמוֹט רִגְלֶךָ

אֵל יְנוּם שְׁמֹרֶךָ:

הִנֵּה לֹא יְנוּם וְלֹא יִישָׁן

שׁוֹמֵר יִשְׁרָאֵל:

הַשֵּׁם שְׁמֹרֶךָ יִהְיֶה צִלְךָ

עַל יַד יְמִינֶךָ:

יּוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכָּהֵךְ

וַיָּרֶחַ בַּלַּיְלָה:

הַשֵּׁם יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל דָּעַ

יִשְׁמֹר אֶת נַפְשְׁךָ:

הַשֵּׁם יִשְׁמֹר צִאֲרֶךָ וּבֹאֲךָ

מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם:

הא

כוס רביעית: יציאת ארץ מצרים

כל בוקר אני יוצאת לדרך מחדש.

לא כי שכחתי לאן אני הולכת, אלא כי בחרתי לזכור למה.

בשנה האחרונה אני יוצאת כל בוקר מגבול סוריה לגבול לבנון, מלווה מערכות חינוך שמוקמות בישובי גבול בגליל המערבי.

מאמינה בכל ליבי שחינוך בונה קהילה, חינוך נרקם בין בתים, בין שכנים, בין רגעים קטנים של תקווה.

השנה האחרונה לימדה אותי שיוצאים לדרך גם כשהאדמה נשמטת מתחת לרגליים. קהילות שפוננו, צוותים שהתפזרו ושובו, ילדים ונוער שזקוקים מחדש לתחושת בית. ובתוך כל זה - לבחור כל בוקר מחדש, להחזיק בתקווה, באמונה שאפשר.

לעסוק בחינוך זו שליחות לאומית - תהליך ארוך, מורכב, ילדים אבודים, נוער שלא יוצא מהבית, הורים שכבר איבדו תקווה וצוותים שיום מגיעים למרות כל הקושי שלפעמים נראה בלתי אפשרי.

נאחזים ברגעים קטנים של הצלחה, בניצוץ בעיניים של ילד, בקהילה שמתחברת.

אני מרימה כוס לחיי כל מי שיוצאת לדרך, למרות הכל ובגלל הכל.

על הנשים שבונות את הצפון מחדש, שלא ויתרו לרגע על הילדים והנוער, שהצליחו, גם במלונות להחזיק קהילה.

וכששבו הביתה החליטו לא לוותר, והן מקימות חינוך חברתי קהילתי מראשיתו, כותבות היסטוריה.

אני מרימה כוס לחיי נשות ואנשי החינוך שבוחרים בכל בוקר לצאת אל הדרך מחדש. שלא תמיד יודעים לאן תוביל הדרך ואיך יסתיים היום אבל לפניהן מטרה ברורה.

לאלו שבוחרים בדור העתיד שלנו.

לחיי הדרך והתהליך.

אמיץ!

רעה בן נעים, מיצר. פרויקטורית לחינוך החברתי קהילתי במעלה יוסף, מכון ברנקה וייס

אחד מי יודעת

אָחַד מִי יוֹדַעַת. אָחַד אֲנִי יוֹדַעַת. אָחַד אֱלֹהֵינוּ שְׂבַשְׁמִיּוֹם וּבְאֶרֶץ:
שְׁנַיִם מִי יוֹדַעַת. שְׁנַיִם אֲנִי יוֹדַעַת. שְׁנַיִם לּוּחוֹת הַבְּרִית.
שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדַעַת. שְׁלֹשָׁה אֲנִי יוֹדַעַת. שְׁלֹשָׁה אָבוֹת.
אַרְבַּע מִי יוֹדַעַת. אַרְבַּע אֲנִי יוֹדַעַת. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
חֲמִשָּׁה מִי יוֹדַעַת. חֲמִשָּׁה אֲנִי יוֹדַעַת. חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה.
שֵׁשׁ מִי יוֹדַעַת. שֵׁשׁ אֲנִי יוֹדַעַת. שֵׁשׁ סְדָרֵי מִשְׁנָה.
שִׁבְעָה מִי יוֹדַעַת. שִׁבְעָה אֲנִי יוֹדַעַת. שִׁבְעָה יָמֵי שַׁבָּת.
שְׁמוֹנֶה מִי יוֹדַעַת. שְׁמוֹנֶה אֲנִי יוֹדַעַת. שְׁמוֹנֶה יָמֵי מוֹלָה:
תְּשַׁעָה מִי יוֹדַעַת. תְּשַׁעָה אֲנִי יוֹדַעַת. תְּשַׁעָה יָרְחֵי לֵידָה.
עֶשְׂרֵה מִי יוֹדַעַת. עֶשְׂרֵה אֲנִי יוֹדַעַת. עֶשְׂרֵה דְבָרֵיָא.
אַחַד עָשָׂר מִי יוֹדַעַת. אַחַד עָשָׂר אֲנִי יוֹדַעַת. אַחַד עָשָׂר כּוֹכָבֵיָא.
שְׁנַיִם עָשָׂר מִי יוֹדַעַת. שְׁנַיִם עָשָׂר אֲנִי יוֹדַעַת. שְׁנַיִם עָשָׂר שְׂבָטֵיָא.
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִי יוֹדַעַת. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֲנִי יוֹדַעַת. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מְדֵיָא.

יחד

מילים: שמרית אור

לחן: קובי אושרת

שעוד יבוא, בוא יבוא.
יחד - כל הדרך,
יחד - לא אחרת,
יחד איש אל איש יפתח
את לבבו.

רק אם נאמין בעוז הרוח,
רק אם נאמין ולא ננוח
מן המיצרים אל ים פתוח
כמים רבים נסער.

רק אם נאמין ודאי נצליח,
רק אם נאמין ודאי נגיע
בימים של סער ברקיע
כאש התמיד נבער.

עוד נדע ימים טובים מאלה,
עוד נדע ימים טובים פי אלף
שורשינו יעמיקו סלע
כמו ארזים בהר.

עוד נדע ימים טובים מאלה,
עוד נמותיק מימיו של ים המלח,
כשדה ירוק אחר השלף
כאשד בלב מדבר.

יחד - כל הדרך,
יחד - לא אחרת,
יד ביד נושיט לטוב

ניצה

חסל סדר ניגון נשים תשפ"ו
סדר גולני אחד עשר, שנסתיים עכשיו
כאשר זכינו לסדר אותו כן ימשיך ויתקיים
מחלקים טובים כן יבנה הסדר השלם
כאשר זכינו להשמיע קולנו כן יהדהד הוא ברמה
כאשר זכינו להגיד כן תרחב לנו הבמה
כאשר זכינו השנה - כן נזכה עוד לצעוד
עוד נשמיע, עוד נישמע, עוד נחגוג ועוד...

רוחמה מטלון

